

Klima- og miljødepartementet
(elektronisk innsendelse)

Hamar, 20.12.2017

Vår ref.: 509.174/AH/2017/95

Høringsuttalelse til foreslåtte endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven

Norsk Vann stiller seg uforstående til forslaget om å fjerne plan- og bygningsloven som hjemmelslov for vannforskriften. Vi vil understreke den sentrale rollen plan- og bygningsloven har for sikring og samordning også av viktige samfunnsinteresser som drikkevann og overvann.

Norsk Vann mener at konsekvensene av de foreslåtte endringene bør utredes nærmere før en eventuell endring gjennomføres.

Dersom vannforskriften skal endres, må den inneholde en overgangsbestemmelse som klargjør virkningene av de vedtatte vannforvaltningsplanene på lokalt og regionalt nivå.

For å sikre fortsatt lokal forankring i vannområdene, må staten gå inn med økt og forutsigbar finansiering av vannområdenes drift, gjennom støtte til vannområde-koordinatorer.

Norsk Vann ser generelt fordeler med å styrke fylkesmannen med kapasitet og kompetanse på områder som er viktige for Norsk Vanns medlemmer. Vi ser med bekymring på den svake ressurs-situasjonen på avløpsområdet både hos fylkesmannen og hos Miljødirektoratet.

Norsk Vann*) viser til høringsbrev av 05.10.2017 fra Klima- og miljødepartementet. Vi vil med dette gi vår uttalelse til foreslåtte endringer i vannforskriften og naturmangfoldloven.

Vår høringsuttalelse er basert på dialog med våre medlemmer og styrende organer.

Generelt

Vannressursene er vår felles ressurs, og krever innsats og samordning på tvers av sektorer og myndighetsnivåer. God forvaltning av vannressursene er viktig for en bærekraftig utvikling, håndtering av klimaendringer, for folkehelse, næringsutvikling mv. God og helhetlig forvaltning av vannet krever lokal og regional kunnskap og engasjement, både i stat og kommunesektor, næringsliv og frivillige organisasjoner og hos enkeltpersoner. For å få til god forankring er det viktig at aktørene lokalt og regionalt involveres i arbeidet og at samhandlingen mellom aktørene fungerer godt.

2018 er et viktig år for å oppnå målet om godt vannmiljø i Norge. Tiltakene i vedtatte regionale forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer må være iverksatte og skal rapporteres til ESA ved utgangen av 2018.

Lokal medvirkning og god regional organisering av vannforvaltningsarbeidet er avgjørende også for det videre arbeidet med å oppnå målene i vannforskriften. Arbeidet som er gjennomført i vannområdene til nå, har ført til at det er etablert velfungerende samarbeidsformer med stor grad av lokal medvirkning.

Norsk Vann BA

Vangsvegen 143, NO-2321 Hamar. Telefon: +47 62 55 30 30 E-post: post@norsk vann.no
Internett: www.norsk vann.no Organisasjonsnummer: NO 986 273 026 MVA Bankgirokonto: 7162 05 19876

Gjennomførte evalueringer av vannforvaltningen

Underveis i arbeidet etter vannforskriften har NIBR, NIVA, Menon Economics og Riksrevisjonen gjennomført evalueringer av hvordan dette arbeidet er organisert. Også direktoratsgruppen for vannforskriften og vanddirektivet har gitt råd til departementene om prioriterte forbedringstiltak for arbeidet videre. Felles for disse evalueringene og innspillene er at de peker på til dels store mangler som blant annet skyldes for dårlig deltaking fra aktørene, inklusive statlige etater, og at det generelt fortsatt er et for dårlig kunnskapsgrunnlag for fastsettelse av miljømål og beslutninger om tiltak. En av de store utfordringene i vannforvaltningsarbeidet har vært manglende finansiering, både av tiltak og av arbeidet i vannområdene.

Til tross for alle mangler synes det likevel i de gjennomførte evalueringer å være bred enighet om at dagens organisering, med fylkeskommunene som vannregionmyndighet, med vannregionutvalg og vannområder og regionale planer etter plan- og bygningsloven, har vært et nybrottsarbeid som har bidratt til å sikre eierskap og lokal forankring av arbeidet. Man er nå i gjennomføringsfasen for regionale vannforvaltningsplaner, der kommunene har en sentral rolle i vannforvaltningen, både som sektormyndighet og som lokalpolitisk myndighet. Fylkeskommunene har bidratt aktivt i de regionale og lokale prosessene for å få til omforente lokale og regionale mål for godt vannmiljø.

Det er ingen av evalueringene som foreslår å endre organiseringen av vannforvaltningsarbeidet, eller å fjerne tilknytningen av vannforskriften til plan- og bygningsloven.

Vi stiller oss derfor undrende til at departementet nå foreslår å endre dette, bare ett år etter at planene er vedtatt, og uten at konsekvensene av de foreslåtte endringene er utredet.

Uklare konsekvenser av forslaget

Det er usikkert hvilke konsekvenser det vil ha å fjerne ansvaret for vannforvaltningsplanene fra regionalt nivå, samtidig som disse ikke skal følge det generelle plansystemet i plan- og bygningsloven. Plan- og bygningsloven har gode bestemmelser for å sikre medvirkning fra alle berørte parter, og det fremstår for oss som lite gjennomtenkt å foreslå at vannforvaltningsplanene ikke lenger skal følge samordningsreglene i plan- og bygningsloven. Det er heller ikke redegjort i særlig grad for hvordan medvirkning skal løses med den nye modellen.

Norsk Vann mener forslaget til ny organisering gir uklare føringer for hvordan arbeidet i de ulike vannområdene skal følges opp.

Endringsforslaget medfører at statlige tilskuddsmidler for lokal medvirkning i vannområdene blir usikker og mindre forutsigbar. En suksess fra arbeidet i vannområdene har vært etablering av vannområde-koordinatorer. Disse har hatt en helt sentral rolle for å hjelpe kommunene, gjennom å være bindeledd mellom det som skjer lokalt i vannområdene opp mot regionalt nivå. Finansiering av koordinatorer er gjort avhengig av tilskuddsmidler fra fylkeskommunen som vannregionmyndighet. Endringsforslaget gir ingen signaler om framtidige finansieringsordninger. For å sikre fortsatt lokal forankring i vannområdene må staten etter vårt syn gå inn med økt og forutsigbar finansiering av vannområdenes drift.

Den foreslåtte frakoblingen fra plan- og bygningsloven innebærer at vannforvaltningsplanene går fra å være en regional til en statlig plan. I praksis betyr dette at mye av det lokale og regionale arbeidet med vannforvaltningsplanene flyttes opp til direktoratsnivå. Dette innebærer at forvaltningsplanene med miljømål og tiltak vil utformes på direktoratsnivå uten at lokal eller regional politisk medvirkning er sikret. Det vil ikke lenger være en lovfestet samordningsarena regionalt.

Dette medfører en risiko for at vannforvaltningsarbeidet blir mer fragmentert, mens målet er helhetlige sektorovergripende planer. Endringen kan gi mindre ambisiøse og forpliktende vannforvaltningsplaner, og medføre risiko for å ikke nå miljømålene slik de er vedtatt. God og helhetlig forvaltning, som ivaretar de samlede samfunnsinteressene knyttet til vann, krever lokal og regional kunnskap.

Plan- og bygningsloven viktig som samordnende overbygning

Norsk Vann finner grunn til å peke på den sentrale rollen som plan- og bygningsloven har når det gjelder å sikre og samordne samfunnets interesser på andre viktige vannområder, som drikkevann og overvann. Også av den grunn stiller vi oss uforstående til forslaget om å fjerne plan- og bygningsloven som juridisk overbygning til vannforskriften, som jo nettopp skal sikre bærekraftig forvaltning av våre felles vannressurser på tvers av sektorer og myndighetsnivåer.

Overføring av myndighet fra fylkeskommunen til fylkesmannen

Norsk Vann var i sin tid kritisk til at ansvaret for oppfølgingen av arbeidet etter vannforskriften ble flyttet fra fylkesmannen til fylkeskommunen, da dette ble innført i 2009/2010. Tiden etterpå har vist at dette i stor grad har sikret den regionale og lokale forankringen og medvirkningen.

Vi ser likevel fordeler med å styrke fylkesmannens kapasitet og kompetanse innenfor avløpskapitlene i forurensningsforskriften, der det fortsatt er store utfordringer for mange kommuner. Vi ser med stor bekymring på den manglende prioriteringen av det viktige avløpsområdet fra sentrale miljømyndigheter, noe som gir seg utslag i mangelfull kapasitet hos både fylkesmannen og Miljødirektoratet.

Avsluttende kommentar

Norsk Vann mener oppsummert at konsekvensene av de foreslåtte endringene bør utredes nærmere før en eventuell endring gjennomføres. Dersom vannforskriften skal endres, må den inneholde en overgangsbestemmelse som klargjør virkningene av de vedtatte vannforvaltningsplanene på lokalt og regionalt nivå.

Norsk Vann ønsker departementet lykke til med det videre arbeidet, og bistår gjerne med nærmere informasjon, dersom det skulle være ønskelig!

Med hilsen
Norsk Vann BA

Toril Hofshagen
Direktør
(Sign.)

Arne Haarr
Rådgiver
(Sign.)

**) Norsk Vann er en ikke-kommersiell interesseorganisasjon for vannbransjen. Organisasjonen skal bidra til å oppfylle visjonen om rent vann ved å arbeide for bærekraftig utvikling, sikre bransjen gode rammevilkår og legge til rette for kompetanseutvikling og kunnskapsdeling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide selskaper, kommunenes driftsassistanser og noen private samvirkevannverk. Norsk Vann representerer 370 kommuner med ca. 95 % av landets innbyggere. Norsk Vann har en samarbeidsavtale med KS*